

ZAJ ÉS SZÖVEG

**A magyar irodalmi gondolkodás
születésének egyik pillanata**

Lázs Sándor

Sermones venerabilis ac
 deuoti religiosi Magistri
 Johannis Herolt ordinis
 S. Predicatorum (qui vulgo Di-
 scipuli noīari solent) de Tpe: et de
 Sactis: cū duob' exemploꝝ Pro-
 ptuarijs: duobusq; Quadragesi-
 malib'. Nouiterq; insertis anno-
 tationib' in libri marginib'. Ad
 sunt sterca seruo: Inſectoria: seu directoria mira cōposita arte: tā sup ipis
 sermonibus: q̄ sup p̄dptuarijs: q̄ n̄a tēp̄tate sunt app̄ime p̄pter in-
 gentes voluminum cumulos necessaria. Effulget nouissime illustris
 Sermo deuoti ac deo amabilis fratris Herolde de Sactis ordinis fratrum
 Predicatorū de beato Iob: in quo mira cōsp̄a humanum modus pa-
 tientia: vitios ipsius ordo sinceriter exprimitur: quem sermonem in fine
 P̄dptuarij inuenies.

Ad Tegernsee all meſ

Moxij Tegernsee

Secundum peccatum alienum est consilium.

Quicumque ergo alteri malum consuluit sive suo inferiori sive suo superiori, siue pari, vel cuicumque alii damnabitur cum illo qui opere perficit. Unde peccant mali conciliarii dominorum **qui suadent guerras, rapinas et exactiones**, vel alii qui suadent fornicationes, vel furta et huiusmodi. **Similiter** quicumque dat consilium unde damnum proximis infert, ut **nova telonea instituere vel antiqua augmentare vel etiam exactiones et census pauperum aggravare. Item qui in magnis civitatibus dant consilia ad novas institutiones ad damnum pauperum** ...

Secundum peccatum est Consilium

Item qui suadent generas (!) rapinas et exactiones

Similiter qui suadent

nova thelonia instituere uel censuras pauperum augmentare

Item qui in magnis

ciuitatibus dant consilia ad novas institutiones ad damnum pauperum ||

Iscipulus de
eruditioe chri
stifidelium co
pediolus: no:
modo omni:
bus predicare volentibus
utilis: verumetiã cunctis
fidei xpiane cultoribus
summe necessarius.
cum thematibus
sermõnũ dñica
liũ et de sc̃tis
in generali
ac d' bea
ta vir
gine

Qui es in celis. Queritur, quare hoc dicitur. Math. Cum tunc ubique est Deus secundum deitatem in terra per misericordiam, in inferno per iusticiam, in celo per gratiam.

Respondeo, primo ...

Secundo, ut celestia et non terrana doceret nos appertere

Tercio, ut ostendat nobis locum ad quem creati et redempti sum, et ad quem omni die unam dietim facere debemus.

Liber discipuli de eruditione Christi fidelium

Cap. XXI. De oratione dominica, E

Ki vagy mennyekben? Ez részhez kérdettetik, miért mondod: Ki vagy mennyekben. Nam Isten mindenütt mondatik lenni ez földön, irgalmassága szerent pokolban, igazsága szerent mennyországban az megbódogult lelkekben dicséséggel, elel bódogóságos Szent Tamás ez kérdésre, hogy két oka vagyon annak. **Elő oka, hogy miért mondjuk „ki vagy mennyekben” ez, hogy Krisztus minket tanítana, ne feldiet, hanem menyeiét kívánjunk.**

Másod oka, hogy mutatnája az helt, azaz az mennyországot, kire vagyonk teremtetek es megváltottak.

Érsekújvári Kódex, 81rb:8–b24

Lobkowicz-k. 1514	Debreceni K. 1519
<p>zomej elκ t · valia visely (40:10–11)</p> <p><i>15) ante oculos habet</i></p>	<p>zκ mei elκ t tartia (240:13)</p>
<p>eğ zκ m pillantasba ez vilagbol ky mvlnac meg halnak (41:56)</p> <p><i>19) Multi subito et improvise moriuntur.</i></p>	<p>hertelen meg halnac (241:5)</p>
<p>embκ rnec · az · az · a zjz marianac fya el iwendκ (41:8–9)</p> <p><i>19) Nam hora qua non putatur Filius hominis veniet.</i></p>	<p>embernec fya el ivvendκ (241:6–7)</p> <p>(Mt 24,44 Lc 12,40)</p>
<p>¶ Jgκ n kezdes gondolnia (41:10–11)</p> <p><i>20) multum aliter sentire incipies</i></p>	<p>igen kezdez mas kepen ertened (241:8–9)</p>

Tanúl' mastan meg halny ez vilagnak · hog oston
halalodnac vtanna elhes az aldot iesus cristossal ·

(44:10–13)

**32) Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere
cum Christo.**

Tanúl' mastan ez velagnac meg halny · **hog akoron kezig
elni az aldot iesussal ·**

(244:6–8)

¶ Tanúl' mastan myndon ez vilagyakat meg vtaini ·
hog ackoron zabadon mehes az edos iesushos · (44:13–
16)

**33) Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis libere
ad Christum pergere.**

Igekziel mastan mindeneket meg vtainod · hog
halalodnac ideien zabadon mehes az cristos · iesushoz
(244:8–11)

Mert amminemv bÿnŒcnec vetkŒcnec mÿatta bint tet
embŒr azoknac mÿatta gŒtrettetikis · (64:8–10)

10) In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur.

Mert ammeliebbe ember vetkŒzŒt · vgian azzocba
nehezeben gŒtretic

(277:8–10)

¶ Iob : azért embõr nec mastan ú magabol kõ
týztitanýa az binõket* es az vetkõket **kõ saggatnia**
hognem mynt ivvendõ itele tre : || týztitandoivl
tartanyã (63:14–64:1)

**6) Melius est modo purgare peccata et vitia resecare,
quam in futuro purganda reservare.**

*sorkõzi betoldás

¶ **Vay bizonlõnaval**

iob mastan az binõket es az gonossagokat **el hadnyã el**
vagnia · hod | nem mint iwendõre meg thiztoitando- ||
ivl' tartanyã
(276:16–20)

Tarchad zabadon atte zývedet
az edqs iesushoz **fel emelven**

¶ Mert **býzoñaval atiamfia** ninchen eth ez vilagban
meg maradando **es lakozando** varosod · (47:13–17)

**46) Serva cor liberum et ad Deum erectum, quia non
habes hic manentem civitatem.**

¶Touaba · vg mond az aitatos zent Bernard .

Tarchiad

atiamfya tiztan es zabadon az te zivedet az vr
istenhoz ·

mert bizonñaval **vg mond** ninchen et ez **vezedelmes
garlo** velagon meg maradando varosod · (246:7–12)

...

Köszönöm a figyelmet!